

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19411

Tarih : 10.08.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Staj ve çıraklık sürelerinin sigorta başlangıcı olarak kabul edilmesini öngören Mesleki Eğitim Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.10.08.2026

Av. Ali Bozan

Mersin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler , Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 1-10-2026	Esas No: 2/3805

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİGİ
11 Ağustos 2026
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
11 Ağustos 2026
No: 914070

GENEL GEREKÇE

2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile sosyal güvenlik sisteminde kapsamlı değişikliklere gidilmiş, bu değişiklikler çalışanların ve emeklilerin sosyal güvenlik hakları bakımından önemli kayıplara yol açmıştır. Düzenlemeyle birlikte emeklilik yaşı kademeli biçimde artırılmış, emekli aylıklarının hesaplanma yöntemi değiştirilmiş ve bunun sonucunda bağlanan aylıklarda ciddi düşüşler meydana gelmiştir.

2000’li yıllardan itibaren sosyal güvenlik alanında uygulamaya konulan politikalar, çalışanların emeklilik hakkına ulaşmasını giderek güçleştirmiş, emeklilik dönemindeki yoksulluğu ise derinleştirmiştir. Bugün milyonlarca emekli temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanmakta, açlık sınırının altında gelirlerle yaşamını sürdürmeye mecbur bırakılmaktadır. Çalışanlar açısından ise yıllarca prim ödemelerine rağmen emeklilik döneminde insan onuruna uygun bir yaşam sürdürememe kaygısı giderek büyümektedir.

Zorunlu staj ve çıraklık kapsamında çalışan milyonlarca kişi de mevcut sosyal güvenlik sisteminin yarattığı önemli hak kayıplarından biriyle karşı karşıyadır. Birçok meslek alanında eğitim ve mesleki yeterlilik sürecinin zorunlu bir parçası olarak gerçekleştirilen staj ve çıraklık dönemlerinde kişiler adına sigorta bildirimi ve prim ödemesi yapılmasına rağmen, bu süreler emeklilik açısından sigorta başlangıcı olarak kabul edilmemektedir.

5510 sayılı Kanun’un 38. maddesinde malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları bakımından sigortalılık süresinin, kişinin bu sigorta kollarına tabi olarak çalışmaya başladığı tarihten itibaren başlayacağı düzenlenmiştir. Ancak stajyer ve çıraklar yönünden yapılan sigortalılık işlemleri yalnızca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası ile sınırlı tutulmakta, uzun vadeli sigorta kollarına ilişkin primler yatırılmamaktadır. Böylece kişiler adına sigorta primi ödenmesine rağmen bu süreler emeklilik hesabında başlangıç kabul edilmemekte ve fiilen çalışma yaşamının bir parçası olan dönemler sosyal güvenlik bakımından yok sayılmaktadır.

Stajyer ve çırakların 5510 sayılı Kanun yerine 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu çerçevesinde değerlendirilmesi de bu mağduriyetin temel nedenlerinden biridir. Bu kişilerin sosyal güvenlik kapsamı sınırlı tutulurken, çalışma yaşamına fiilen katıldıkları dönemler emeklilik hakkının hesabına dahil edilmemektedir. Staj ve çıraklık sürelerinin sigorta başlangıcı kabul edilmemesi, bu süreler için borçlanma hakkının tanınmaması ve ödenen primlerin uzun vadeli sigorta kollarına yansıtılmaması, sosyal güvenliğin temel ilkeleriyle bağdaşmayan bir eşitsizlik yaratmaktadır.

Zorunlu staj ve çıraklık yapanların karşı karşıya kaldığı bu sorun yalnızca kişisel bir emeklilik mağduriyeti değildir. Aynı zamanda sosyal güvenlik sisteminin adil ve bütünlüklü biçimde işletilmesi açısından da önemli bir sorun oluşturmaktadır. Mesleki eğitim sürecinde fiilen çalışan, üretime katkı sunan ve işyerinin çalışma düzeninin bir parçası haline gelen kişilerin emeklilik hesabında çalışma dışı kabul edilmesi, sosyal güvenlik hakkının kapsamını daraltmaktadır.

Stajyer, çırak, kursiyer ve bursiyerlerin SGK bakımından 4/a kapsamında sigortalılık bildirimlerinin yapılmasına rağmen iş hukuku bakımından işçi statüsünden farklı değerlendirilmesi de önemli bir çelişki yaratmaktadır. Bu kişiler işverenin iş organizasyonu içerisinde teorik ve pratik eğitim amacıyla çalışmakta, işyerinin üretim süreçlerine dahil

olmakta; buna karşın işe giriş tarihleri emeklilik bakımından sigorta başlangıcı olarak kabul edilmemektedir. Böylelikle çalışma yaşamına erken yaşta dahil olan bu kişilerin emeklilik hakkına ulaşma süreleri de fiilen uzatılmaktadır. Ayrıca bu kişilerin istihdamının İssizlik Sigortası Fonu üzerinden desteklenmesi, kamu kaynaklarının işverenlerin işgücü maliyetlerini azaltacak biçimde kullanılmasına neden olmakta; istihdam yaratma politikası olarak sunulan uygulamalar, kimi durumlarda ucuz ve güvencesiz işgücünün yaygınlaşmasına hizmet etmektedir.

Emeklilikte Yaşa Takılanlar bakımından yapılan düzenleme sonrasında da staj ve çıraklık sürelerinin sigorta başlangıcı olarak kabul edilmemesi nedeniyle çok sayıda yurtaş EYT kapsamında getirilen emeklilik hakkından yararlanamamıştır. Aynı çalışma yaşamı içerisinde bulunan kişiler arasında yalnızca staj veya çıraklık dönemlerinin niteliği nedeniyle farklı emeklilik koşullarının uygulanması, hakkaniyet ve eşitlik ilkeleri bakımından ciddi sorunlar doğurmaktadır.

Bu nedenle zorunlu staj ve çıraklık kapsamında geçirilen sürelerin malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları bakımından değerlendirilmesi, bu dönemlerin sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilmesi ve geçmişteki süreler açısından borçlanma hakkının tanınması gerekmektedir. Bunun yanı sıra stajyer, çırak, kursiyer ve bursiyerlerin sosyal güvenlik kapsamındaki primlerinin İssizlik Sigortası Fonu yerine bu kişilerin çalıştıkları işverenler tarafından karşılanmasına yönelik yasal düzenleme yapılması zorunludur.

Ekonomik kriz ve hayat pahalılığının ağırlaştığı mevcut koşullarda, emeklilik hakkını elde etmeyi bekleyen yurtaşların sosyal güvenlik sistemindeki eşitsizlikler nedeniyle daha fazla mağdur edilmesi kabul edilemez. Yıllarca çalışma yaşamının içinde bulunan, üretime ve ekonomiye katkı sunan kişilerin emeklilik hakkına erişimini güçleştiren uygulamalara son verilmesi gerekmektedir. Sosyal güvenlik sistemi, kişileri emeklilik döneminde yoksulluğa mahkûm eden değil, insan onuruna uygun bir yaşamı güvence altına alan bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Hazırlanan kanun teklifi ile başta 1999 yılı ve öncesinde zorunlu staj ve çıraklık yapanlar olmak üzere, zorunlu staj ve çıraklık kapsamında çalışan tüm kişilerin işe giriş tarihlerinin sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilmesi; stajyer, çırak, kursiyer ve bursiyerlerin sosyal güvenlik primlerinin İssizlik Sigortası Fonu aracılığıyla değil, fiilen çalıştıkları işverenler tarafından karşılanması ve geçmiş dönemlerde oluşan hak kayıplarının giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Madde değişikliği ile aday çırak ve çırakların hak kayıpları engellenmiş olacaktır.

MADDE 2 – Öğrencilere yönelik programın İşsizlik Fonu giderlerinden karşılanmaması sağlanmış olacaktır.

MADDE 3 – Madde değişikliği ile çırak, stajyer, kursiyer ve bursiyerlerin sigorta başlangıcı düzenlenmiş olacaktır.

MADDE 4 – Madde değişikliği ile çırak, stajyer, kursiyer ve bursiyerlerin sigorta borçlanmaları sağlanmış olacaktır.

MADDE 5 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 6 – Yürütme maddesidir.

**MESLEKİ EĞİTİM KANUNU, İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU İLE SOSYAL
SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 5/6/1989 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun geçici 12'nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve beşinci cümleleri ile ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 53'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (B) bendinin (h) alt bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan "ve (j)" ibaresi ", (j) ve (k)" şeklinde değiştirilmiştir.

"k) Mesleki Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çıraklar, işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler ile meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile Yükseköğretim Kanununun 46'ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerin çıraklık ve staj süreleri,"

MADDE 4- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 101- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 41 inci maddenin birinci fıkrasının (k) bendinde sayılanlar için, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki çıraklık, staj ve eğitim süreleri, 3 ay içinde talepte bulunmaları ve geriye doğru borçlanmaları hâlinde, sigorta başlangıç tarihinin hesaplanmasında dikkate alınır."

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.